

FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling B.

43. Kolonien »Philadelphia«, Dianalund.

Afdeling C.

802. Hr. Uddeler Holger Christensen, Hedensted.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

17/9 (Fr. borg Amtst.): Der er dannet et Fond til Udv. af Høsterkøb Kgd.

21/9 (Ringsted Folketid.): Provst Beck indviede i Gaar Udv. af Slaglille Kgd. (Havearkitekt Johannes Tholle, Anlægsg H. Hansen, Murerm. Olsen).

22/9 (Østsjæll. Folkebl.): Udv. af Næstved Kgd.

24/9 (Fyns Tid.): Broholm Kgd. udvides (Insp. Raahauge Askegaard).

26/9 (Aarhus Amtstid.): Kursus for Gravere paa Hadsten Højskole.

26/9 (Horsens Soc. Dem.): Horsens gl. Kgd. aabnes for Begr.

28/9 (Fyns Soc. Dem.): Landsbygravernes Kaar.

29/9 (Holbæk Amts Venstrebl.): Lønnings- og Arbejdsforhold paa Holbæk Kgd.

9/10 (Sønderjyden): Den ny Kgd. i Haderslev indviedes Søndag af Provst Flensmark (proj. af afd. Graver Madsen).

9/10 (Aarhus Amtstid.): Besser ny Kgd. indviet af Pastor Muld (Havebrugskand. Max Clausen).

12/10 (Nakskov Tid.): Tirsted Kgd. udvides.

17/10 (Jydske Tid.): Udv. af Kgd. i Rise er indviet af Pastor Moos (Havearkitekt Junggren-Have, Entreprenør P. Kjær; Omkostn. Kr. 30,000).

21/10 (Aarhus Amtstid.): Mallings Kgd.s Udv. er færdig (Ark. Ali Rasmussen; Omkostn. Kr. 38,000).

21/10 (Ribe Stiftstid.): Vilslev Kgd. reguleres af Grt. Jepsen i Bramminge.

23/10 (Sorø Amts Dagbl.): Der opføres Mur om Skelskør Kgd. (Bygmester Teisen).

25/10 (Skive Folkebl.): Udv. af Kgd. i Skive.

25/10 (Kristel. Dagbl.): Vore Kirkegaardes kirkelige og kristelige Præg.

25/10 (Lol. F. Folketid.): Lic. over Udv. af Stubbekøbing Kgd.

26/10 (Kristel. Dagbl.): Ikke ligegyldigt (om Gravskikke m. m.).

27/10 (Berl. Tid.): Trækors og Cement-Urnegrave paa Mariebjerg Kgd.

27/10 (Pol.): Præmierede Gravmæler.

31/10 (Lol. F. Stiftstid.): Dræningsmester Rudolf Hansen har faaet overdr. Arbejdet med Stubbekøbing Kgd. for 6478 Kr.

4/11 (Fyns Tid.): Højby Kgd. udvides.

6/11 (Berl. Tid.): Blomster til Gravene.

11/11 (Vendsyssel Venstrebl.): Løkken Kgd. skal udvides.

14/11 (Lol. F. Stiftstid.): Gartnerarb. paa Stubbekøbing Kgd. udliciteret.

15/11 (Ringk. Amts Dagbl.): Skern Kgd. udvides.

20/11 (Nordsj. Venstrebl.): Hvor skal Humlebæk ny Kgd. ligge?

21/11 (Vestkysten): Pastor Dræby indviede i Gaar Grindsted Kgd.s Udv.

21/11 (Fr. borg Amts Avis): Oppe-Sundby Kgd. udviedes efter Haveark. Georg Georgsens Plan.

21/11 (Skive Venstrebl.): Kgd.s-udv. i Skive rejser mange Problemer.

23/11 (Lol. F. Stifts Tid.): Anlægsgartner G. Michael Larsen har faaet overdr. Arbejdet med Udv. af Stubbekøbing Kgd. for Kr. 17,371.

24/11 (Rosk. Dagbl.): Nyt Kapel paa den ny Kgd. i Roskilde.

25/11 (Rosk. Dagbl.): Kgd.s-muren i Graabrødrestr. i Rosk. trækkes tilbage.

28/11 (Sydsj. Soc. Dem.): Skal Kgd. i Næstved overtages af Kommunen?

28/11 (Demokraten): Kgd. ved Frederikskirken ved Aarhus.

28/11 (Fr. borg Amts Avis): Menighedsr. fastholder sit Standpunkt i Kgd.s-sagen i Ballerup.

1/12 (Ringsted Folketid.): Sorø gl. Kgd. — Andre Toner.

5/12 (Fyns Tid.): Der skal udføres Arbejder for Kr. 6800 paa Fredens og Assistenskirkegaard i Odense.

5/12 (Sydsj. Soc. Dem.): Udv. af Næstved Kgd., men ikke kommunal Drift.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

14/9 (Rjukan): Istandsættelse av Kgd. på Rjukan og Dal.

16/9 (Vestre Åhus Bl.): Stadig nye urne- og gravfelter på Kgd.

19/9 (Vestopland): Restaurering af Hoff Kgd.

25/9 (Aftenposten): Stor forståelse for de nye, parkmessige kgd.

10/10 (Østfolk Byggebl.): Østfolk kgd. udv. med 2-3 mål.

16/10 (Moss Avis): Kgd.s-sp. i Moss brakt i orden.

19/10 (Rjukan Dagbl.): Dyrt at eksprop. grunn til udv. af Kgd. paa Mæl.

20/10 (Østfolk Byggebl.): Rakkestad herredsting godk. planen om Udv. af kgd.

28/10 (Glåmdalen): Samtl. kgd. i Hof skal forskjønes.

28/10 (Dagsposten): Stor forståelse for de parkmess. Kgd.

10/11 (Ullern Avis): Nytt gravfelt opparb. på Ullern kgd.

11/11 (Glåmdalen): 10,000 Kr. til Gjesåsen kgd.

11/11 (do.): Udv. av Vinger kgd. er påbeg.

14/11 (Falund Avis): Udv. af Austad kgd.

17/11 (Dagsposten): Havstein nye kgd. blir en av landets vakreste.

21/11 (Stavanger Avis): Utbedring av kgd. i Sokndal.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Arkitekten, Ugehefte Nr. 46-47: Konkurrencen om Familiecolumnarier og Træmonumenter.

Bygmesteren Nr. 41: Familiecolumnarier.

Gartner-Tidende Nr. 49: Kirkegaardsinsp. Chr. Beck Skrydstrup.

Landsby-Graveren Nr. 10: En Strømkæntring (vedr. Forholdet til Menighedsr.). — Nr. 11: Oversigtsreferat af Landsby-Graverfor. Kursus i Hadsten 2.-6. Okt.

Menighedsraadenes Blad Nr. 8: Landsbygraverens Lønningsforhold. (fortsat). Landsbygraverens Lønningsforhold. Menighedsr. Kirkegaarde og Beredskabsarbejder. — Nr. 10: Fyns Stifts Menighedsr.for.'s Medlemsmøde; bl. a. om Graverens Løn- og Ferieforh. — Nr. 11: Vore Kirkegaardes kirkelige og kristelige Præg (fortsættes).

Præsteforeningens Blad Nr. 45: Allehelgensandagterne.

Ignis Nr. 10: Brännåldarns och högernes folk vare ett och samma. »Vi tycka vi ha honom inte här«. Sveriges första krematorietävling m. v. — Nr. 11: De nya urnlundarna. Eldbeg. i Böhmen-Mähren 1943. »Levande kallar jag, döda jag sörjar, blixten jag bräcker«. Sveriges kyrkogårdar m. v.

Der Friedhof Nr. 3: Zur Neuordnung des deutschen Friedhofs- und Bestattungswesens. Erfahrung en über die liegende Platte in Gräberfeldern mit hainartigen Charakter unter besonderer Berücksichtigung der Bepflanzung. Ein würdiger Totengarten. Von den Werkstoffen Eisen, Stein, Holz für das Grabmal.

BOGANMELDELSER:

N. J. Sennels: Freesia, Anemoner og Ranunkler. Nr. 16 i Gartnerforeningens Serie: Praktiske Haandbøger. Alm. dansk Gartnerforenings Forlag. 64 Sider. Kbh. 1944. Illustreret. Pris Kr. 3,35.

Sennels udmærkede Studium af og Forsøg med Freesia, Anemone og Ranunkelkulturerne gør, at mange famlende Praktikere igennem denne Bog kan faa deres Viden om Dyrkningen af disse Kulturer meget forøget.

Den første $\frac{3}{4}$ af Bogen handler om Freesia, og Forfatteren kommer her ind paa alt vedrørende Kulturen, nemlig Forædlingen, Sortiment, en Omtale af Frøet, Priklingen og Jorden. Endvidere omtales Sommer- og Vinterkultur af prikledede Planter, Udsæd paa Blivestedet, Dyrkningen af Freesia-knolde, Opbevaringen af Freesia-knolde, mindre anvendte Dyrkningsmetoder, Kulturens Økonomi og sidst Angreb af Sygdomme og Skadedyr.

De følgende 8 Sider omhandler Anemonekulturen, og her gøres der Rede for Sortiment, Potte-kultivering af Knoldene, Udplantning af Knoldene i Hus, Kultur af Frøplanter, Anemonekultur i Bænk og Angreb af Sygdom.

Til Slut omtaler Forfatteren Ranunkelkulturen, hvor han baade kommer ind paa Dyrkningen af Knolde og af Dyrkningen efter Frøudsæd og sidst et kort Afsnit om Sygdom.

Bogen er skrevet paa en klar og overskuelig Maade med oplysende Tabeller og gode Illustrationer, som gør den til en værdifuld Indlæmmelse i Ens Bogreol med Faglitteratur. *Alice Nissen.*

Danmarks Haver. Haandbog i Havebrug I; Redaktion: Godtfred Andersen og Ørnolf Dühring. 80, 480 S., Alfred Jørgensens Forlag, Kbh. 1944.

Optakten er pompøs: Tilegnet Hs. Maj. Dronningen og Billede af samme tilligemed Forord baade af Københavns Overborgmester og de 2 Redaktører. Indholdet er populært: Skrevet for Landets Kolonihaver og andre Smaaehaver. Forfatterne mange: Eig. Kiær, T. Bacher, Søren Rasmussen, Danvig, Weber, Stapel, Laur. Nielsen, H. Nilaus Jensen, Kirsten Hüttemeier, — altsammen kun vedrørende første Bind af Værket. Salgsmulighederne er oplagte: Kolonihaveforbundet har Titusinder af Medlemmer, Læsemulighederne er større end nogensinde i Danmarks Historie, og saa siges der ovenikøbet ogsaa at herske Pengerigelighed. Udgangen er nærmest chokerende: Opskrift paa Kaninretter.

— Det er forstaaeligt, at et Forlag har ønsket at prøve en Chance og at bringe et Budskab, og begge Dele maa være lykkedes. Ved rigtig gennemført Kolportage m. v. er Successen sikret, og hvilken Kolonist vil ikke være stolt over at have disse 2 smukke og digre Bind staaende i Lysthuset. Der er mange gode Bidrag i Værkets første Bind, — bedst synes Sygdomsafsnittet med sine fortrinlige Billeder. Det er dog øjensynligt, at adskillige Bidrag ligger paa et andet Niveau end netop Kolonisternes (f. Eks. Billedstoffet i første Afsnit), og Redaktørerne har behandlet det indkomne Materiale efter den gamle Regel om, at Faktorerne Ordet er ligegyldig, mens man ikke har tænkt paa, at det ikke er ligegyldigt, hvornaar denne Regel anvendes. Man savner desuden Oplysning om, fra hvem Farvesiderne stammer, og paa Bindets Ryg

staar som Undertitel: Haandbog i Havedyrkning, — en Undertitel, der ikke findes paa Titelbladet, og som havde været mere berettiget som Hovedtitel end den valgte, der er baade krævende og lovende og in casu: misvisende. — Det bebudes, at 2. Bind vil blive udsendt i Marts, — tilpas til at man kan faa Nytte af det ved Havesæsonens Paabegyndelse.

Poul Lorenzen: Egen og Rønnen i dansk Folketro; 136 S., 8°, Kbh. 1944, Ejnar Munksgaards Forlag. Kr. 6,75.

Foruden som den meget kyndige Forstmand, hvem Staten har betroet Landets højeste SkovsEmbedet, har Forfatteren ogsaa gjort sig bekendt ved sin Interesse for Folkedanse, og de er mange, som i Jylland har set den tidligere Statsskovrider selv svinge sig i Dansen i Folkedragt. Springet fra den folkelige Dans til Hymnen om Egetræet og Rønnebæret er ikke saa stort, som man skulde tro; Interessen for begge Dele, Dansen og Træet i Folketroen, er runden af samme Rod: Kærligheden til Danmarks Fortid, Nutid og Fremtid. Om Dansen eller Træerne først har fanget Interessen vides ikke.

I det foreliggende Værk bringer Forfatteren en Rigdom af Oplysninger om de 2 Træer, deres geografiske eller forstlige Forekomst (før og nu) og deres Forekomst i Folketro, hovedsageligt bygget paa litterære Kilder, men dog ogsaa selv hentet hos Folk, og det er ikke underligt, at en væsentlig Del af Stoffet drejer sig om jydsk Forhold. Udenforstaaende kunde have tænkt sig, at f. Eks. Jægersprisegene havde faaet deres særlige Kapitel, — ligesaa de mange Flyverøn ved Køge; men det faar de altsaa ikke. Ligesaa kunde Anmelderen have ønsket, at Forfatteren havde belyst Egetræets Anvendelse (f. Eks. til Flaaden) gennem det store Stof, der her findes i Cancelliets lange Række af Brevbøger, samt at han havde navngivet (og helst tillige afbildet) vore navnkundigste Ege (Vaupel-Egen, Egen Adam o. s. v.). Morsomt er Trækket fra Sønderjylland om Brudetræerne; Graastens pragtfulde Ege-Individer er dog meget ældre, — et af dem har faaet paasat en Plade med Aarstal og meget mere. — Bogen om Egetræet og Rønnen er et værdifuldt Bidrag til vort Folkelivs Historie og supplerer paa en fin Maade, hvad Skovlitteraturen siger om de samme Træer.

Person- og Sagregister til Ligbrændingens Historie i Danmark og Dansk Ligbrændingsforening 1931—42. Udg. af Dansk Ligbrændingsforening, 8°, 24 S. Kbh. 1944.

Da der savnedes et Register, hvori det omfangsrige Stof, som findes i de af D. L. udgivne ovenn. Skrifter, har man fundet det praktisk at udsende et saadant. Og da ovenn. Skrifter indeholder meget Stof ogsaa om andet end det snævre Ligbrændingsomraade (f. Eks. Begravelsernes Historie) vil mange

sikkert være taknemmelige for at faa dette Register til Hjælp ved Brugen af Bøgerne.

Dansk Havekalender 1945. Under Redaktion af Haveark. Eig. Kiær, 192 S. Udg. af Østifternes Haveselskab, Lommeformat, Kbh. 1944. Kr. 3,50.

Den udsendte Havekalender er en forfriskende Afløsning af den øjensynligt alt for gamle »Lommebog for Gartnere«, der forlængst var stivnet og blevet stereotyp. Den er frisk og dristig gjort, uden smaalig Skelen til, at det danske Klima ikke er saa paalideligt, som en Kalender giver Udtryk for; det maa derfor blive ganske spændende for Bogens Forfattere at se, om man nu ogsaa i Ugen 23.—29. April 1945 gør ret i at følge Ordren: »Fjern Græddækket i Graavejr, plant Blomkaal og sæt Aspargesbedene op«, — eller om dette allerede forlængst er gjort, eller om der hverken bliver Graavejr eller er Tø i denne Uge. — Der er mange gode Raad og mangfoldige præcise Oplysninger.

RESOLUTIONER m. m.

(Fortsat fra Side 16).

6. Dec. 1939. Justitsministeriets Skriv. (til Kredslægen for X. Lægekreds) ang. **Betydningen af en i Udlandet udstedt Dødsattest m. m.**

I en til Sundhedsstyrelsen indsendt, hertil fremsendt Skrivelse har Hr. Kredslægen forespurgt, om den hoslagt tilbagefølgende, i Kiel udstedte Dødsattest (Todesbescheinigung) kan anses for tilstrækkeligt Grundlag til at lade Begravelse finde Sted her i Landet, uden at der foretages Ligsyn her, uanset at Attesten ikke fyldestgør de Krav, der ifølge Bekendtgørelse Nr. 78 af 25. Marts 1931 stilles til Dødsattester, der udstedes her i Landet.

Endvidere har De rejst Spørgsmaal om, hvorvidt den i Justitsministeriets Skrivelse Nr. 208 af 27. December 1881 omhandlede Regel, hvorefter Dødsfaldet i et Tilfælde som det foreliggende skal optages paa Mortalitetstabellen, stadig gælder.

Foranlediget heraf skal man efter Brevveksling med Sundhedsstyrelsen, Foreningen af Politimestre i Danmark og Kirkeministeriet meddele, at en Attest, der som den foreliggende er udfærdiget af en Sygehuslæge og paa officiel Blanket, skønnes tilstrækkelig til, at Ligsyn kan undlades, og at Reglen om Optagelse af et Dødsfald som det foreliggende i Dødsarsagsstatistikken efter det af Sundhedsstyrelsen oplyste maa anses bortfaldet, idet Statistikken nu kun føres paa Grundlag af danske Dødsattester.

13. Januar 1940. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Københavns Stift) ang. **Afvisning af en Besværing over et Ligs Begravelse i et Familiegravsted.**

I den med Hr. Stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 30. December 1939 hertil tilbægefulgte Sag har Gaardejer H. M. i A., B. Sogn besværet sig over, at hans i December 1938 afdøde Broder, Gaardejer L. M., (ugift) er blevet begravet i det Gravsted Nr. 6 paa B. Kirkegaard, der hører til den Gaard i A., B. Sogn, som afdøde ejede indtil sin Død, uden at der er blevet truffet Aftale om Begravelsen i nævnte Gravsted med samtlige Søskende til afdøde.

Af de øvrige i Sagen foreliggende Oplysninger fremgaar, at saavel Klagerens Bedsteforældre som Forældre er begravet i Gravstedet, at Klagerens Moder som Enke overdrog den ommeldte Gaard til Sønnen L., og at de paa Gravstedet værende ældre Sten ved Moderens Død i 1929 efter Beslutning af Arvingerne (5 Børn) blev fjernet, og at der i Stedet for blev anbragt en ny Sten med Indskrift: »Gaardejer N. M.'s Familie-Gravsted«, hvorhos det blev overdraget et af Børnene (en Datter) at sørge for Gravstedets Vedligeholdelse.

Endelig er det oplyst, at afdøde Gaardejer L. M. i 1929 har betalt for Fornyelse af Gravstedet i 20 Aar, og at hans Jordfæstelse i Gravstedet er sket paa Begæring af den nuværende Ejer af Gaarden J. P., der ved afdøde Gaardejer L. M.'s Testamente har faaet overdraget Gaarden, og af afdøde L. M.'s to Søstre.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, derunder for Gaardejer H. M., at Ministeriet i Overensstemmelse med det af B. Sogneraad som Kirkeejers, Provsten og Stiftsøvrigheden udtalte maa finde, at det er fuldt beføjet at Gaardejer L. M. er blevet begravet i det ommeldte Familiegravsted.

18. Januar 1940. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Lolland-Falsters Stift) ang. **Ansættelsen af en Graver ved den ikke-selv-ejende Hunseby Kirke.**

I et direkte hertil indsendt Andragende har Knuthenborg Godskontor for Lensgreve F. M. Knuth som Ejer af Hunseby Kirkes Tiendekapital oplyst, at det hidtil har været Sædvane, at Kirkeejeren ansatte Graveren ved Hunseby Kirke, men at der nu i Anledning af en forestaaende Ansættelse af en ny Graver ved Kirken er opstaaet Tvivl om, hvorvidt denne Ansættelse paahviler Kirkeejeren eller Menighedsraadet.

I Anledning heraf skal man med Henvisning til Kirkeministeriets Cirkulære af 8. Maj 1923 tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse — herunder saavel for Menighedsraadet som for Tiende-ejeren — at forsaavidt det alene drejer sig om en Stilling som Graver ved Kirkegaarden, tilkommer det Kirketiende-ejeren at besætte denne. Saafremt

det derimod drejer sig om en Stilling som Kirkegaardsgnaver, hvormed tillige er forbundet en anden Stilling som egentlig Kirkebetjent, Ringer, Bælgetræder eller deslige, henledes Opmærksomheden paa Bestemmelsen i Lov Nr. 281 af 30. Juni 1922 § 9, hvorefter Menighedsraadet besætter disse sidste Stillinger. Dersom den samme Person skal beklæde en saadan Stilling og Stillingen som Graver, maa der altsaa tilvejebringes en Aftale herom mellem Kirketiende-ejeren og Menighedsraadet.

22. Jan. 1940. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift) ang. **Indretning af en Gravkælder for Jarlen af Bothwells Lig under det Zytphen-Adeler'ske Kapel i Faarevejle Kirke m. m.**

Efter at Ministeriet med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 11. Juli 1939 havde modtaget en af Professor, Dr. med. Hou-Jensen og Direktør for Nationalmuseet, Dr. phil. P. Nørlund afgivet Betænkning over den af dem foretagne Undersøgelse af de mumificerede Lig i Faarevejle Kirke med særligt Henblik paa Muligheden af Identifikation af Jarlen af Bothwell's Lig, anmodede Ministeriet i Skrivelse af 8. August 1939 Hr. Stiftamtmanden og Deres Højærværdighed om at optage Forhandling med Faarevejle Menighedsraad om Gennemførelsen af forskellige af Professor Hou-Jensen og Direktør Nørlund foreslaaede Foranstaltninger med Hensyn til den fremtidige Opbevaring af Jarlens Mumie m. m., idet tilføjedes, at Ministeriet derefter forventede et definitivt Forslag til Sagens Ordning forelagt til Godkendelse.

Herefter har Ministeriet med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 4. December 1939 modtaget et af Stiftsøvrigheden og Menighedsraadet fremsat fælles Forslag af 27. November 1939 angaaende Indretning af en Gravkælder for Jarlen af Bothwell's Lig under det Zytphen-Adeler'ske Kapel og Nedgravning af de øvrige i Kirkens Gravhvælvinger henstaaende 18 Kister i en Fællesgrav paa Kirkegaarden.

I Anledning heraf skal man efter stedfundne Brevveksling med den kgl. Bygningsinspektør og Direktøren for Nationalmuseet, hvis Erklæringer af henholdsvis 7. Oktober 1939 og 6. Januar 1940 vedlægges i Genparter, tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet i Overensstemmelse med Stiftsøvrighedens og Menighedsraadets Indstilling bifalder, at der indrettes en Gravkælder under det Zytphen-Adeler'ske Kapel i Henhold til det hoslagt tilbægefølgende, af Arkitekt Einar Andersen, København, udarbejdede Forslag med Tegninger og Overslag, hvorefter Udgiften anslaaes til ialt 6000 Kr., der afholdes af dertil ad privat Vej fremskaffede Midler og saaledes bliver Kirken uvedkommende.

(Fortsættes i næste Nr.)